

HINDE

V. Lang
Tammepuistee 5
Tartu

Jlhub kolmapäeviti

Õpilaseleht

AYEL ROS.

Posti jooksev arve
nr. 2188

Tellimishind: 1 kuu — 20 s., 2 kuud — 40 s., 3 kuud — 50 s., 6 kuud — 1 kr., aastakäik 1 kr. 50 s.
Kuulutused: 5 senti mm, lehe ees — 10 s. mm, tekstis — 12 s. mm, teksti kirjaga — 15 s. mm

Nr. 11

6. detsembril 1933. a.

II aastakäik

Õpilased — Õpilaselehe lugejad!

Teil on tihtipeale südamel nii mõningaidki küsimusi, millele otsite vastust.

Olgu need küsimused millised tahes, Õpilaseleht lahendab nad teile asjatundlikult.

Teil pruugib küsimused Õpilase-

lehele ainult teatavaks teha.

Õpilaseleht tahab alati olla õpilaste teejuhiks — nõuandjaks igal alal.

Õpilaseleht avab järgmise numbriga küsimuste-vastuste nurga.

KUMBLUSSEEP

A. FREDERIKING, TARTUS

Koolid, koolikooperatiivid ja õpilased!

Raamatukõitmis-
karbi- ja trükitöid

laske teha 1921. a. asutatud

C.-ü. „Wõime“

raamatukõitmis-, karbi- ja trükitööstuses

Tallinnas, Estonia pst. 17 (Gorbatschevi majas)

Kõnetraat 455-58

Suuremate tellimiste puhul koolidele hinnaalandus

Kiire ja asjatundlik
tellimiste täitmine

õdavad hinnad

Täna lehes

Kohus varblase üle.

Varblase kaitsekõne.

Koolid ja koolikooperatiivid!

Nõudke

Nõudke

A. S. A. BRANDMANN'I

Kakao — shokolaadi — kompveki tehase saadusi

Koolid! Lähenevate jõulupühade puhul, koolides korraldatavail jõulupuu õhtuil, tarvitage A.-S. BRANDMANN'I tehase saadusi. Tehase saadused üle maa müügil igas suuremas koloniaal-maitseainete äris.

Tehas ja peakontor:
Tallinn, V. Tartu mnt. 4/6.

Osakonnad:
Tartus: Ülikooli tänav 36.
Rakveres: Turuplats 2.

Kohus varblase üle.

Varblase kaitsekõne.

Varblane ei ole sugugi nii kahjulik, kui seda on mainitud süüdistuskõnes. Ta toob isegi väga palju kasu ning ületab sellega oma väikeste patukeste arvu. Varblane on aus sulane, kes oma isanda kasuks korralikult tööd teeb. Viimasele toob ta suurt kasu, aga tasuks kiustatakse teda, söimatakse vargaks ja ei armastata. Ons ta süüdlane, et ta tööd ei hinnata ja teda varastama sunnitakse? Ning ta ei varastagi, vaid võtab seda, mida teeninud.

Nimelt peab varblane maikuu algusest kuni juulikuu lõpuni enast ning oma poegi toitma teratoidu asemel tõukude, röövikute, putukate, põrnikate, liblikate ja kärbestega.

Tunnistajate ülekuulamisel tunnistab tunnistaja Heino G., et tema aias olnud üks õige vana õunapuu. Õunapuu okstele aga oli siginenud palju rohelist röövikuid. Ilmselt olnud näha, kuidas röövikud hävitanud puu lehti. Aednikul ei olevat olnud enam mingit lootust, et puust asja saab. Aga näe — tulnud varblane, söönud röövikuid mis jaksanud; aga neid jäänud veel järele. Ta lennanud ära ning tulnud tagasi suure hulga varblastega, kes mõne tunni jooksul tühjendanud puu röövikutest. Järgmisel aastal kandnud puu jälle head vilja, kuna varblased siristanud rõõmsalt aiateibas. Tunnistajad ütlevad, et nad seda on näinud ka teistel puudel, nimelt pärnadel, pirnipuudel ja n. n. „mandlipuul“.

Peale selle hävitavad varblased veel kärbeid, eriti pühkmekastidel.

Mis kirsside söömissesse puutub, siis ei ole varblane seal sugugi kahjulik, vaid inimese vara kaitseja. Kirsimarju sööb ta peasjalikult seepärast, et neis leidub putukaid. Ning kui ta vahest mõne magusa marjakese mokka paneb, siis teeksite teie, austatud vannutatud, kindlasti sedasama.

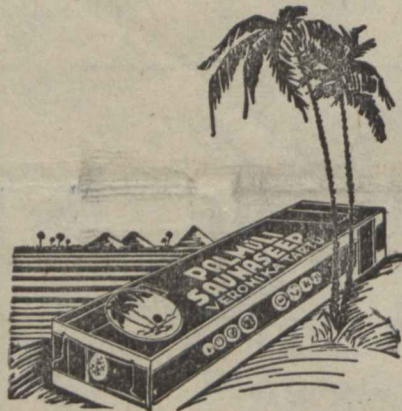
Selle eest, et ta aga mõne kirsimarja endale laseb mõnusa maitsta, tasub ta seda aga sadade põrnikate, liblikate, kärbeste, erilaste ja muude putukate hävitamisega, kes on kirssidele väga hädaohtlikud.

Sügisel ei ole varblasel muud toitu, kui viljaterad. Kuid need mõned peotäied terakesi, mis vilja-

vedamisel nii kui nii kaduma läheksid, ei kaalu üles kõiki varblase heategusid. Seepärast ütlegem alati: „Mitte varas ei ole varblane, vair tark ja kasulik lind, keda iga mõistlik inimene peaks hoidma ja kaitsma.“

Talve tulekul on varblane söömise suhtes palju tagasihoidlikum, nimelt otsib ta talvel hobuse väljaheitest kaerateri. See karm aasta-aeg röövib aga ka paljudelt varblastelt elu, kuna neil on väga raske võidelda nälja ja külmaga.

Varblane ei ole sugugi nii jultunud ja kuri, kui seda arvatakse. Kuigi ta vahest leevikesele veidi „üle kere“ annab, saab ta teiste lindude käest ise samuti tihti peksta. Nimelt seletab tunnistaja Albert N., et ta riputanud õuele tüki

pekki. Veidi aja pärast tulnud varblane seda sööma. Kohe ilmunud aga tihane, peksnud vaese „uulitsapoi“ põhjalikult läbi ning lennanud pekitükikesega minema.

Teine tunnistaja Endel M. mainib, et ta visanud leivaraasukesti söögiks varblastele, kes ka kohe neid nokkima hakanud. Kuid siis tulnud korraka inimeste poolt väga armsaks peetud tuid, ajanud varblased minema ja nokkinud terad suurima mõnuga ära, kusjuures vaesed värvukesed kurvalt pidanud vaatama pealt, kuidas nende ainus toit ära röövitud.

Kolmas tunnistaja tõendab, et neil maal räästa all asuvasse pääsukeste pesa lennanud väetike varblane. Pääsuke tulnud kevadel ja hakanud varblasega riidlema ebaviisaka sissetükkimise pärast.

Varblane aga lennanud uuesti pääsu pesa. Siis hakanud pääsuke poriga pesa kinni toppima, tahtes varblast sinna elavalt sisse müürida. Varblase päästnud aga talu sulane, kes redeliga räästa alla roinud ja pesa avanud.

Varblast peetakse väga targaks linnuks, sest et ta inimeste eluviisidega väga ruttu kohaneb. Teda peetakse ka andekaks olevuseks, mis avaldub mitmesugustes teistes asjades.

Üks kuulus loodusteadlane ütleb, et linn ilma varblasteta on kurb, kui maja ilma lasteta.

Varblased on ka väga rõõmsad linnud. Oma lõbusa sirtsumisega toovad nad palju rõõmu ja head tuju kaasa.

Neid kõiki asjaolusid arvesse võttes peab tunnistama, et varblane on väga kasulik lind. Palume väga austatud vannutatud mehi seda arvestada, ja kohtuotsus varblase kasuks langetada.

Kohtu esimehe sõna:

Väga austatud kohtunikud. Teie olete kuulnud süüdistusaktist, mis-suguseid süüdistusi varblase, söimunimega „vargapoi“ vastu on tõstetud. Kaitsekõnest ilmneb aga, et süüdistataval ei puudu omadusi, mis pehmendavate asjaoludena arvesse võivad tulla otsuse tegemisel tema üle. Palun Teid õiglaselt ja erapooletult, kõiki poolt- ja vastutõendusid kaaludes, oma otsus langetada ja loodame, et see otsus saab niisugune, mis meie ühiskondlikku südametunnistust rahuldab.

Lugejad, teie ülesandeks jääb otsuse tegemine. Kirjade saatmine peab toimuma kahe nädala jooksul, arvates tänase lehe ilmumispäevast.

BRILLIANT

Tindid,
tuššid,
kontori-
illmid,
klepppasta
semp livär-
ino.

on parimad.

Pealadu: Tartu, Tiigi 78.
Telefon 13 87.

Õppimismasin.

Juhan Jaik.

Kui mõnel inimesel on väga suur pea, siis igäiks kohe arvab, et küll see alles võib olla tark inimene. See võib õige olla ka, kuid võib juhtuda ka niiviisi, et mõni suure peaga poiss on tark küll, kuid oma tarkusega ei oska midagi teha, teine aga, kellel pea on palju väiksem, oskab oma tarkuse raasuke-sega talitada nii hästi, et rõõm vaadata ja kõigil heameel.

Nii oli meil Vanalõokese koolis üks poiss, kel oli väga suur pea ja kes oli ilmatu tark. See oli sesama Juku Vanajuhani poeg Kuhu. Aga see teine poiss, kellest ka tuleb jutt, oli Jaan Kingsepa Aadu poeg Terakene.

Ei ole kunagi Vanalõokese koolis olnud nii tarka poissi, kui oli Juku Kuhu. Kui õpetaja ühe sõna küsis, siis ta kümme vastas, ja kui õpetaja küsis kümme sõna, siis ta vastas kakssada viiskümmend sõna. Kui õpetaja juhtus küsima veel rohkem, siis lõpuks õpetaja läks Jukuga tülli, sest kui Juku ei jätnud oma tarka seletamist järele, siis õpetaja küsis, kes on siin õpetaja, kas sina või mina.

Aga küll oli teadmisi sellel Jukul peas, nii et maailm ümberringi oli valge. Kõik imestasid, kust see suur tarkus talle tuleb, aga Jaan Terakene, väga väikese peaga poiss, teadis rääkida, et Juku isa ostnud linnast vanakraami turult palju raamatuid, jahvatanud need jahuks ja söötud poisile sisse, ja sellest see tarkus kõik olevat tulnudki. Kas see jutt oli õige, seda ei tea keegi, sest Juku ise ütles, et see õige ei olevat. Üks teine poiss teadis jälle rääkida, et Jukul olevat kodus õppimismasin. See masin olevat tehtud niiviisi, et olevat pandud kokku sügisene kapsatagemismasin, triikraud, villakraasid ja kaljavaadi kraan. Need masinad olevat nii kavalasti kokku seatud ja ühendatud käia kiviga, millel rihm peal, nii et kui Juku paneb pea masinasse ja ühe käega ajab käia kivi ringi, siis villakraasid käivad mööda Juku pead, kisuivad rumaluse välja ja kaljavaadi kraani otsast jooksvat tarkus Jukule suhu. Seesugune õppimismasin käivat ringi iga päev, sest masin on seatud kokku niisugustest riistapuudest, mida talus harva vaja ja

mis seepärast võivad vahepeal täita muid ülesandeid.

Juku ise ütles, et temal ei olevat õppimismasinat, tema ise olevat tark ja tema isa olevat ka tark. Ja kui hakkas kiitma iseennast ja oma tarku sugulasi, siis ei olnud sellel otsa ega äärt.

Juku käis koolis koos Jaan Terakese-ga. Selle Terakese pea, nagu juba paar korda öeldud, oli väga väike, ja kui kooliõpetaja temalt ühe sõna küsis, siis ta vastas mõnikord ühe sõna, mõnikord ei ühtegi. Ja kui kooliõpetaja küsis tema käest palju sõnu, siis Jaani silmad läksid kirjuks, pani käed kokku ja mõtles, et küll võib kooliõpetaja palju küsida.

Aga ega Jaan seepärast olnud mõni niisugune poiss, et ta õppida poleks tahtnud. Ta tahtis ka olla tark, aga pea oli väike. Kui Jukul olid peas tarkuse jaoks valmis suured ruumid, siis Jaanil polnud ruumi sugugi. Ainult vahest kuhugi prao vahele võis jääda kinni natuke tarkuse toimu. Seda teadis ka Jaani isa ja ütles talle tihti:

„Tarka meest sinust kull ei saa. Siinul peaks olema hästi terane mõistus, kui saaksid endaga toime.“

Jaan mõtles hulga aega oma väikese peaga sellest, mis vahe võiks olla tarkuse ja mõistuse vahel. Ega ise ta seda vahet leidnudki ja küsis isalt.

Isa seletas:

„Tarkus on see osa peakraamist, mida kasutatakse vähe või väga harva, aga mõistus, seda tuleb inimesel tarvis igal päeval ja ööl. Inimesed, kel tarkus ei muutu mõistuseks, jäävad endaga jänni.“

Jaan tahtis ka saada targaks ja kooli minnes küsis alati Jukult kõigest sellest, mis koolis parajasti õpiti. Ta tahtis jõuda ka niikaugele, et kui kooliõpetaja küsis ühe sõna, siis vastata talle kaks.

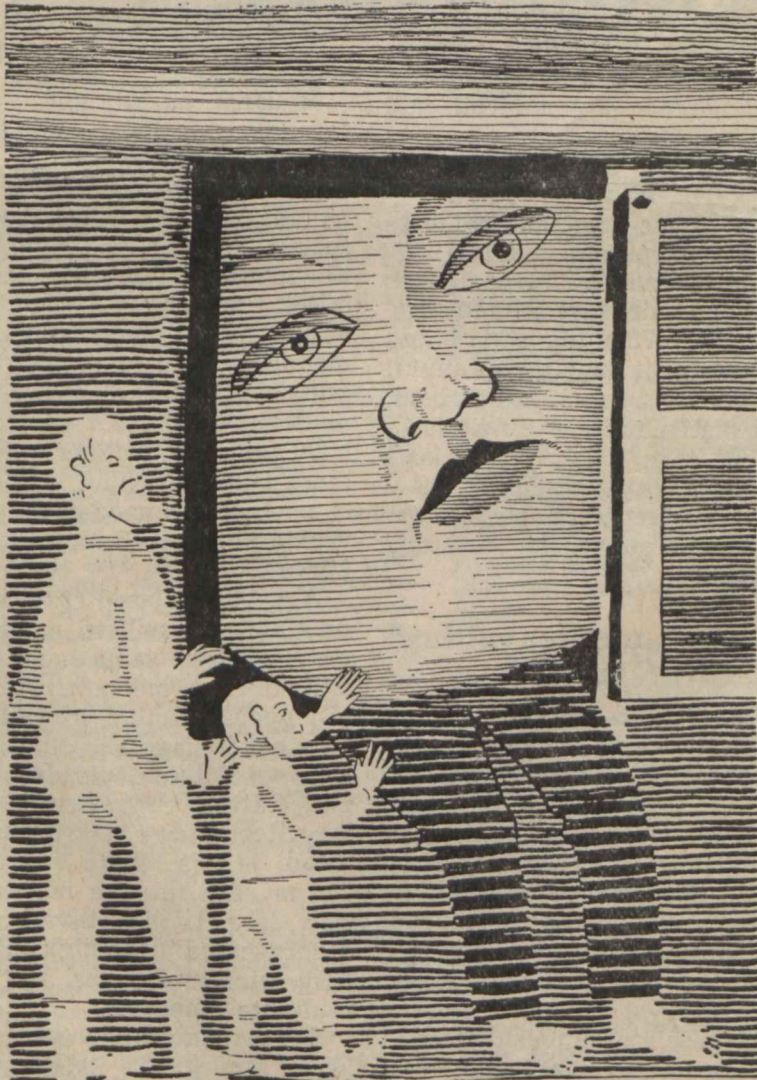
Aga Juku ütles:

„Kui mina õpetan sind, siis sina saad niisama targaks kui mina, ja siis mina ei olegi enam targem sinust. Seepärast sa saad aru isegi, et minul ei ole kasulik sind õpetada. Tarkus on niisugune hea asi, mida ei tohi jagada teistele ära.“

Jaan mõtles tihti nendele isa sõnadele, et temast ei saa tarka meest, ja kurvastus selle üle, et temal on nii väike pea. Korra Jaan sai kokku ühe veel targema mehega kui Juku. See juhtus nimelt linnas tänavanurgal ja see tark mees oli kirjakaandja, kes oli nii tark, et linnas polnud aategi kohta, kuhu ta ei oleks osanud minna. Jaan küsis sellelt mehelt nõu, et kui väikese peaga hakata õige kõvasti õppima, kas võib siis juhtuda seda, et pea läheks lõhki või sünniks mõnd muud viga. See tark mees ütles, et temal tema pikal eluajal on ka olnud tihti kõvu peamurdmisi, aga pea lonki pole läinud. Seepärast Jaangi võivat julgesti õppida, sest tarkus on niisugune asi, mis noolitseb peas iseenda ruumi eest.

Jaan hakkas siis kõvasti õppima, ja mõne aja pärast ta nagi, et sel linna targal mehel oli täitsa õigus. Kui õpetaja küsis Jaanilt ühe sõna, siis Jaan juba oskas vastata kümme või koguni üksteistkümmend sõna. Ja varsti kõik märkasid, et Jaan ongi peaaegu niisama tark kui Juku. Hoopis nii tark veel ei olnud, aga varsti võis ta jõuda järele.

Juku märkas ka seda ja ta meel läks kadedaks. Ta katsus tõesti süüa raama-

Kui Juku ärkas, olid tema jalad ja keha aknast väljas, aga terve tuba oli laeni täis Juku pead.

tuid, aga üle ühe suutäie ei jõudnud. Ta tegi endale ka õppimismasina, just niisuguse, nagu teised lapsed rääkisid, kuid see õppimismasin kratsis küll kõvasti ta pead, aga kaljavaadi kraanist tuli suhu paljast õhku.

Mõne aja pärast Juku leidis siiski abinõu, kuidas saada targaks. Ta pani õhtul raamatu pea alla ja hommikul leidis, et raamat oli puha peas ning pea paisunud hästi laiemaks. Teisel ööl mõttis ta enne magamaminekut pea ära ja pani uuesti raamatu pea alla. Hommikuks seegi raamat oli peas ning pea paisunud suuremaks.

Nüüd oli asi selge. Järgmiseks ööks Juku tassis kõik raamatud nurka virna ja heitis ööseks nende otsa magama. Jäigi magama lootuses, et hommikul ta ärkab kõige targema poisina maailmas ning siis pole enam õppida vajagi.

Aga hommik kujunes hoopis teissuguseks. Kui Juku ärkas, oli temal jalad ja keha aknast vajjas, aga terve tuba oli laeni täis Juku pead. Nii suureks oli paisunud pea. Juku katsus tõmmata pead toast välja, ag pea oli nii kitsalt kinni, et kui tuleb, siis tuleb ühes mägaga.

Juku isa oli vaga mures. Ta kutsus külast meistermehed, kes pidid lõnkuma maja Juku pea ümbert ära, aga nagu meistermehed hakkasid kirveste ja haamritega taguma seinu, nii Juku peal hakkas kangesti valus. Meistermehed tuli saata külla tagasi. Isa tõi selle järele linnast tohtreid ja muid tarku mehi. Need kaisid kolm korda ümber maja, vahtisid sisse, kust vähegi sai ja ütlesid:

„Siin peab kas lõnkuma maja või vähendama Juku pead. Maja lõhkuda saab kirvestega ja Juku pead saab vähendada sel viisil, et panna temate mitmeks ööks pea alla tühi vaat; nii nagu pea öösel imeb enese raamatutest täis, nii tühi vaat öösel tühendab peast seda, mis on seal üleaarust. Selle hea nõu eest Juku isa pidi nendele maksma raha ja mehed läksid linna.

Hea nõu oli küll, et panna ööseks Juku pea alla tühi vaat, kuid Juku peast oli tuppa jäänud nii vähe ruumi, et pea alla ei saa panna tühja tikutopsigi.

Katsuti uuesti lõhkuda maja, aga see tegi Jukule suurt valu. Tuba hakkas teda juba igalt poolt pigistama, sest pea alla pandud raamatute hulgest tuli järjest uut tarkust juurde.

Kõik abinõud prooviti ära, aga ükski ei aidanud. Juku isa ütles siis läbi akna pojale, et kas see ise ei oska end aidata. Kuid poeg ei osanud teha midagi, kuigi pead oli terve tuba täis.

Kui Jaan Terakene, kingsepa Aadu poeg, kuulis, et Juku läinud juba nii targaks, et ei mahu enam majastki välja, siis ta läks seda imelugu vaatama. Ta käis ümber maja ainult ühe korra ja jäi siis seisma akna juurde, sest akna juurest läks väike riba ruumi Juku kõrva juurde ning sel moel Jaan sai Jukuga kõnelda.

„Ütle mulle, kumba sa valid, kas kivi pealt kirja või maa pealt maasika“, küsis Jaan Jukult.

„Maa pealt maasika“, vastas Juku, sest ta kõht oli kaunis tühi.

„Maa pealt maasikas, see on väga paha asi“, vastas Jaan, „aga kivi pealt kiri on lõkese pesa.“

„Ma ei teadnud“, vastas Juku. „Ma arvasin, et maa pealt maasikas on tõesti maasikas.“

Kõik nägid korraga, et Juku pea muutus äkki tublisti väiksemaks.

„Kumba sa valid, kas silla alt sileda või kadaka alt karvase?“ küsis Jaan.

„Kadaka alt karvase“, vastas Juku.

„Kadaka alt karvane on väga paha asi, aga silla alt sile on kala.“

„Ma ei teadnud, et see on paha asi, ma arvasin, et kadaka alt karvane on tikerberimari“, ütles Juku.

Ja tema pea muutus nüüd juba õige palju vähemaks.

„Kumba sa valid, kas puust punase või sealaudast soolase?“ küsis Jaan.

„Puust punase“, vastas Juku.

„Puust punane ei ole ka ei tea kui hea asi, aga sealaudast soolane on sea-liha“, seletas Jaan.

„Ma arvasin, et puust punane on õun“, ütles Juku, „ja arvasin, et sealaudast soolane on halb asi.“

Nende rumalaks tegevate küsimuste peale Juku pea oli jäänud juba nii väikeseks, nagu oli harilikult. Ja kõikide rõõm oli lõpmatu suur. Jaanil endal oli meel kõige parem, sest ta nägi, et tema mõistus kaalus rohkem kui Juku suur pea ja tarkus, mis seal sees.

Uudiseid kodumaalt ja laiaist maailmast.

Keda on rohkem Eestis: kas karusid või hunte?

Harilikult arvatakse, et hunte on rohkem kui karusid. Metsamehed aga teavad, et meie metsade kuningas on karu. Tartu- ja Virumaa suurtes metsades elab alaliselt 20 karu, neid külastab üle 30 mesikäpa, kes tulevad siia Venemaalt. Kuigi mesikäpad endale „soiduluba“ ei muretse, on nende arv siiski täpselt teada — metsavahtide hoolsa vaatlemise tõttu. Suured härrad korraldavad endi lõbuks küll ka karujahte, aga harva õnnestub mesikäppa tabada: ta ei tule talvel koopast väljagi.

Hunte meie metsade alaliste elanikkudena praegu üldse ei olevat. Juhuslikult hulkuvat umbes 30 looma idapiiri äärseis metsades. Aga veel 60—70 a. tagasi oli hunte nii rohkesti, et nad talvel suurel arvul hävitasid koeri ja lambaid. Siis maksti huntide hävitamise eest head tasu, ja iga aasta lasti maha või püüti aukudesse 200—300 hunti. Seepärast ongi nüüd hunt meie metsadest peaaegu kadunud.

Hüljeste „meeleavaldus“ talve tulekul.

Hüljes on küll osav ujur, aga hingamiseks peab ta aegajalt ikkagi veepinnale tõusma. Talvel, kui Liivi ja Soome laht külmub, on ka hüljestel rasked päevad, sest saaki tuleb püüda jää all. Seda tunnevad loomad instinktiivselt ja esimese jää ilmunisega muutuvad nad rahutuks ning kogunevad suurtesse karjadesse. Pärnu lahes nähti käesoleval aastal esimese jää tekkimise ajal hülgekarju, milles pidi olema üle 1000 looma: jää aina mustendas hülgeist. Hiljemini nad kadusid jälle — ujusid kau-

gemale merele, kus veel veel niipea ei külmu.

Muide, huvitav on märkida, et hülged poegivad südatalvel jää, kuhu teevad endale lumest või jäätükkidest „pesa“. Aga ka pisike hülgemudilane külma ei karda, sest et paks pekikiht on tallegi soojaks kasukaks.

Hollandlased ei taha lahkuda tuulikuist.

Hollandi maastikupilt — ääretu tasandik aasadega, põldudega, lilleväljadega, kanalitega ja rohkete tuulikutega nende ääres — on juba maateaduse õpperaamatuist tuttav kõigile. Need tuulikud aga ei jahvata ainult vilja, vaid peamiselt pumpavad vett kanalite kaudu merre: on ju osa Hollandist madalamal kui merepind. Veel 60 kuni 70 a. tagasi oli Hollandis, mis pindalalt Eestist väiksem, üle 6000 tuuliku, muidugi peamiselt mere lähedal. Nüüd ei ole neid enam kolme tuhandetki: mootorveskid ja -pumbad tõrjusid tuuliku kõrvale.

Aga hollandlased ei taha lahkuda tuulikust, milleta nende kodumaa muutuks sama lagedaks, kui näiteks Eesti metsadeta. Asi näibki lõppevat tuuliku võiduga. Keegi nupukas hollandlane, nimega Dekker, on ehitanud moodsa tuuliku, mille rattad on varustatud kuul-laagritega, nagu kõik uuemad masinad, ja mis muidu on valmistatud moodsa tehnika nõuete kohaselt. Isegi tuuliku tiivad on „moderniseeritud“ ja liiguvad palju kergemini tuule käes, kui vanade tuulikute omad.

See moodne tuulik tiirutab juba kerge tuulega ja üldse töötab 3 korda paremini kui vana. Ja et kriisiajal on odav tuulejõud väga

kasulik, ehitatakse Hollandis viimastel aastatel jälle uusi veepumpajaid-tuulikuid.

Hollandi maastiku omapärane ilu on seega päästetud.

Tulemas on raadiosõda.

Riikidel on peale täakide, kahu-rite, lennukite ja pommide veel üks relv, mida tarvitatakse iga päev — see on raadio. Raadio kaudu saadetakse laiali üle terve maailma tähtsaid sõnumeid, raadio kaudu peetakse kihutuskõnesid oma riigi kasuks. Iga riik tahaks raadio alalgi olla teisest tugevam ja teiste häält sumbutada. Et raadio saatejaamu on Euroopas mitu sada, siis kipub ruum neile kitsaks jääma: tarvitavad lainepikkused on piiratud, aga lähedase lainepikkusega saatjad segavad üksteist, nii et kuulaja ei saa midagi aru.

Kui politikaasjad riikide vahel põnevaks ja segaseks lähevad, siis

tullakse harilikult kokku kongressidele ja konverentsidele, et sõda vältida. Hiljuti peeti Šveitsis, Luzerni linnas, ka raadiokongressi. Koos oli 140 saadikut kõigest Euroopa riikidest. Arutati küsimusi 6 nädalat ja võeti vastu otsusi, nagu kongressidel ikka. Ja nagu teiste kongresside otsustel pole suurt tegelikku tähtsust, nii juhtus ka raadiokongressi otsustega. Riigid hakkasid üksteise järel loobuma raadiokongressi nõudmistest ja kavatsevad ehitada üha tugevamaid raadiojaamu, et teisi nõrgemaid „üle karjuda“. Ja see oleks päris raadiosõda, mis rikuks raadiokuulaja tuju ja rahu: ta ei saaks enam kuulata, mida ta soovib, vaid peaks kuulama ainult maailma tugevaid, kes ei lase teistel „suudki“ lahti teha. Vahest ainult uued (ja muidugi kallid) vastuvõtteaparaadid oleks kuulaja enesekaitserelvaks selles tulevas raadiosõjas.

Jamboreele!

Rakvere skaudi märkmeid eesti skautide matkalt 4. ülemaailmlisesse suurlaagrisse Ungaris.

4. KARPAATIDES.

163 km raudteesõitu Krakovist Zakopanesse tegime kiirrongil midagi kolme tunniga. Lääbisõidetav maastik on nüüd juba uudsuselt märksa huvipakkavam kui senine; juba ¼-tunnilise sõidu järel jõuame Karpaatide eelmägestikku ja Sieniava-Pass'ist ilmub kauguses nähtavale Kõrg-Tatrate panorama.

Poola suurt ferritooriumi lõunas piiravad suures kaares Karpaatid, kus kõrgemaks mägestikurühmaks on Tatra mäed, mille kõrgemad tipud tõusevad üle 2600 m. Poolakad ise mainivad Tatraid ilusamate mägedena Euroopas. Kuidas sellega tegelikult on, ei tea, sest otsustada saab ikkagi ainult see, kellel on võrdlemise võimalusi. Teisalt on aga ka õige see, et Tatra mägestik, kus vast veel mõned kümnend aastat tagasi võimutsesid mägestikuröövlid, ja selle põhjalal asuv suvituss, enam veel aga talvituskuurort Zakopane — on turistidest külastatavamaid kohti Euroopas. Ka olevat siin Zakopanes üksi m. a. olnud üle 50.000 turisti, ja ka meie kaitseliidu ülem kindral Roska veetis siin oma terviseparanduse puhkuse.

Saanud maha astuda rongilt

ZAKOPANE

väikeses raudteejaamas, on meil sõbrad, poola skautid, skm. Kaminskyga eesotsas, siingi vastas. Viimasele avaldasime kohe oma kavatsuse: sõita omnibusel kaunimasse paika Tatramägedes, Morskie Oko'sse, seal tõusta mägedesse, kus ka ööbida, ja järgmise päeva varahommikul alustada teekonda üle mägede tagasi Zakopanesse, edasisõiduks Vi-

ni. Kohe selgub, et plaan on küll ilus, ent läbiviimatu: omnibus on juba välja sõitnud ja taksiautode võtmiseks ei lubanud meie „majandusminister“ meile valuutat. Tuli nõustuda skm. Kaminsky ettepanekuga, leppida tõusuga samasse paistvate Zakopane lähedastele tippudele, mis kaunidusest ega kõrgusest kuigi palju maha ei jäävat Morskie Oko ümbruse omist.

Seljapaunaga kaasa võttes ainult kõige hädapärasema, kiirustame teeleminemiseks, kuna päike juba õige loodesse on langenud ja mägedes ööpimeduses väga täbaralt kimpu võib jääda. Zakopane peatänavat mööda liikudes tundus see samalaadse suvitusslinnana, kui seda on näit. meie Narva-Jõesuu: peamiselt prügitamata tänavad, suvilad, kohvikuid väga palju ja samas moelõikes suvilisedki.

POOLA SKAUDI JUHTIMISEL ALGAB TÕUS.

Meie meeoleolu on lustakalt kõrgepineline ja täis ootuseärevust. Vaevast saanud Zakopane seljataha jätta, kui tundus, et oledki pea mägede rüpes, mille kaljused tipud õhtuses päikeses nii kaunit ja kõrgel su ees levivad. Kuid mägedes petab harjumata silm, ja ühele kilomeetrile hinnatud kaugus võib hõlpsasti viis korda suuremaks osutada. Keerand ära seni sammutud suuremalt piki mäekallakuid looklevale teerajale. Maanteelt, jõuame kitsale ja järsule. Ja samas üllatabki meid kogu oma ilus karedavooluline mägestikuoja teeveerel. Ning kuigi meil polnud janu, ei suutnud keegi meist keelduda laskumast põlvili selle kristallsele ja karastava vee rüügamiseks. Üha aga jätkub tõus

ja silmanähtavalt harvemaks läheb mäeveergusid kattev okasmets. Ja juba on sügav pimedus, kui üle mitmete mäeharjade jõuame ettenähtud peatuskohta Hala Gasienicova'sse,

ÖÖKORTERISSE 1520 MTR. KÕRGUSELE.

Vaade tagasi tuldud teele ja alla piki järskke mäenõlvakuid tuledes säravale Zakopanele on ülendavalt kaunis. Ja ka noor kuugi on kui tellimise peale end seadnud madalasse kaljutippude kohale selgesse tähistava, et omalt pooltki täiendada mõjusat kogumuljet. Meid kõiki mõjutab kuidagi eriline tunne teadmises — oleme mägedes! — ning veel kaua laseme kostuda öises vaikuses kodumaiseid laule, kõrguses, mis annab tunde, nagu peaksid need kostuma kaugele, kaugele.

Magadiskohad leiame tibatillukeses mägiharjaste ütis, mis talveti, kuna kari praegu on mägedes, leiab kasutamist kitsetallina.

Päikese tõustes ärkame meilegi. Ja pea jõuab „alt“ kohale ka meie tänane juht, skaut, kuna ilme ei tundvat küllaldaseit edasi minemiseks mägestiku ohtlikke radasid. Nüüd juba jäitame maha seljapaunadki ronimise kergendamiseks. Peagi elgub, et eileõhtune tõus võrreldes tänasega oli lihtsus ise, eile ikkagi sile rada, kuigi kitsas ja järsk, täna kivirähkne rada, hüpped kivist kivile, ronimine järskudesse kaljuseintesse kinnitatud raudkettide ja klambrite abil, sageli põlvili roomaminegi. Ja kui siis järsku kaljunurga tagant ilmub mägestikujärv (Czarny Staw, 1620 mtr. kõrgusel, üle 50 mtr. sügav), tumesinine ja kuninglik omas kerges lainetuses, siis leiad, et ilusamat ei või enam olla. Meie tõus aga jätkub. Päike kõrvetab selgest taevast ja meie oleme juba ammugi heitnud seljast särgid ja pluusid. Ja võib kujutleda toda mõnutunnet, kui

KESET JUULIT SAAME PÜHERDUDA LUMES

— oleme jõudnud igavese lume piirkonda. Läbi aasta püüvat lund on siin siiski vähe, kuna Tatrad ei ole selleks veel küllalt kõrged. Varjulistes kohtades kohtub lumelaikusid siiski alati.

Veel üks mägestikujärv mäerüpes (1785 mtr.), millesse kohesedes valge joana ültal alla voolab mägestikuoja, ja pea teemegi esimese pikema peatuse Zavratiil. Kõrvetavas päikeses tundus kui januplana, ja eks samas mäeharjal keegi mägilane omapäraselt rahvariides müügi piima, kuid hinda kuuldes, mis ikkagi päris mõistetav kohaletoomise vaevaga arvestades, —

KLAAS PIIMA UMBES 50 SENTI,

väheneb meie janutunne kohe poole peale.

Mõeldes kasutada teiste puhkeajaga, lähen veidi kõrvale, ja ei saa veel täiesti arugi, kui olen juba ronimas. Vaevuline on see ja sageli tuleb täikk aega otsida, kuhu asetada jalga või kätt. Kuid mäetipule jõudnult tasub avanenud vaade selle vaeva mitmevõrra. Ees ja taga, kõikjal su ümber sirutavad taeva poole oma tippe isenimelised mäed, üks kõrgem kui teine. Olin, kuis hiljem, selgus, Košcielc'is (2159 mtr.).

Jõudnud tagasi meie peatuskohta, selgub, et seltsimehed pole maldanud

oodata mind, vaid on juba edasi liikunud. Nende jälgimine on siiski hõlbustatud, kuna mägilanikkude poolt on turistide liiklemise hõlbustamiseks paljudele kividele värvidega maalitud suunanäitavad märgid, milliseid silmas pidades on edasijõudmine päris hõlbustatud. Poisid saan kätte ma siiski alles

SVINICAL, 2306 MTR. ÜLE MEREPIINNA,

kõrgeimal tipul Põhja-Tatrates.

Oleme eesmärgil. Huvitavana võiks märkida, et mäetippu endaga jagavad Poola ja Tšehhoslovakkia, kuna riikide vaheline piir selle poolitab. Nii et meil siin avanes võimalus jalutada Tšehhoslovakkias ilma mingi vormilise üle piiri mineku loata ja piiripolitseid kartmata. Siit avanenud vaate kirjeldamiseks tunnistab nende ridade kirjutaja end küll saamatuks. Kümned mägestikujärved orgudes, igavesed lumelaigud säravas päikeses, ja neist alla veerevad veenired mäekülgedel, all uhked metsaga kaetud nõlvad, mitmeid kümneid kilomeetreid silmapiir, see kõik vajab head sulge, et väärikselt nähtavat kirjeldada.

Aeg jõudis edasi, tuli hakata alla ruttama. Ja kuigi tagasitulek sündis kiiremini kui tõus, ei saanud seda kergemaks tunnistada. Peagi oleme tagasi oma mägiõnni juures. Ning nüüd alles selgub asjaolu, millist me seni täheleegi ei pannud. Olime toredasti pruunistunud mägestiku päikeses, kuid ka priskelt ära põletanud endi ülalkehad, nii et päris vaev oli pluusi ja ranitsat selga ajada. Kuid parata polnud. Jätame head päeva omaseks saanud ütipere-meestega, mägilastega. Uhelt neist saan veel mälestuseks mägilaste poolt nii hinnatud edelveisid öie, lille, mis nii haruldane mägedes, ja mida püüdes nii mitmedki on jätnud oma elu.

Pea minutilise täpsusega jõuame Zakopane jaama. Enne seda olime aga kõik veel jõudnud varustada Zakopane kuulsate kotkapealiste mäekeppidega, milliseid kannab Zakopanes pea viimane kui vastutulija. Jaamas kuuleme, et ka

Emade päevaks.

Sopasemaks ja külmemaks muutusid ilmad. Unisena tõuseb päike — saadab mõningate tundide kestel kurbi pilke ja vajub jälle alla metsade, mägede taha.

Meile, noortele, tundub jälle igavane väljas olla — me viibime kodus, — kodus, kus nii armas ja hea on olla. Kuid kas mõnigi küsib eneselt, kes on me kodu nii armsaks teinud? Ei vist.

Noored! Ema on see, kes hoolitseb meie kodu eest. Ema on see, kes keedab teile maitseva toidu ja parandab teie rõivaid, et teil soe oleks. Oi — ema näeb palju vaeva, et teil hea oleks. Kuid kas teile on tulnud mõttesse tasuda seda emale? Ma arvan kindlasti. Kuid kuidas tasume me emakesele, kes nii lahke ja hea meie vastu on?

Kas me suudame tasuda rahas seda vaeva? Kas saab ema unetuid öid, mis ta veetis teie haigevoodil, rahas tasuda? Te ei või aimatagi, kui suur oli ema hingepiin, kui ta tütar või poeg haigevoodis lamas. Te ei suuda seda iialgi mõista. sest era süda on kinnine muredes — ta ei kaeba iialgi, vaid kannab kõik vahvalt. Kas te olete märganud rõõmupisaraid ema silmis, kui

teil milleski asjas õnn on olnud? Vist mõnigi pole tähelepannud, kui emal oma parima palukese teie söögikotti on poetanud. Ma arvan, et mõnelegi need küsimused võivad olla. See tuleb ema südamest, kes tahab head salaja teha.

Kallid noored! Pigistame me ka silmad kinni ema ees ja hoiame see plaan ainult oma südames!

Poisid! Tooge salaja vesi, lõhkuge salaja puud ja tooge tupp. Üldse korraldage kõik tööd, mis te suudate ja oskate ära teha.

Tüdrukud! Teie aga korraldage tuba, peske kõik ilusasti puhtaks sööginõud, mis vast ema ajapuhusel pidi õhtuks jätma.

Vaadake siis, kuidas rõõmupisar vaikselt laugele langeb emal. Ta on otsatu õnnelik.

Kuid miks kõik seda salaja teha? Me pühendame ühe päeva aastas erilisel emale. Skaudid ja gaidid teavad seda detsembri algpäevil. Sellel päeval püüame me iseäranis hea olla. Meie kohus on alati hea olla, kuid noored unustavad tihti selle. Kuid nüüd teeme selle päeva eriti kauniks omale armsale emakesele. Al.

meie mäeronimine on saavutus omaette: 6 tunniga läbi käidud üle 30 km., millejuures tagasitulek mäelt läks umbes 10 km. kiirusega, ja sellejuures, tänu vastutulevatele turistidele, vaid üks kergelt väänatud jalg — nende ridade kirjutajal. Eerik.

Õpilased!

Tellige, levitage ja lugege „Õpilaslehte“!

Mida pakub lastekindlustus?

Lapsekindlustus-ala, mis välismaail on väga levinud, leiab meilgi järjest kasvavat poolehoidu.

Iseseisvalt elluastumisel vajab iga noor inimene paratamatult majanduslikku tuge: noormeest — õpperahaks iseseisva kutseala omandamisel, neiu — kaasavaraks ja toetuseks oma kodu loomisel. Paljudele vanematele ja noortele tekivad aga siin tõsised raskused. Esiteks on vähe neid vanemaid, kel on selleks vajanduvad summad kohe käepärast. Teiseks, juhul, kui enneaegse surma läbi laps peaks kaotama oma toitja — isa või ema —, seisaks ta elluastumisel ja edasiõppimisel sageli tõsiste ning ülepääsematute raskuste ees.

Lapsekindlustuse korral võtab kindlustusselts iga-aastaste väikesesummaliste sissemaksude, n. n. preemiade eest enda peale kohustuse lapsele kokkulepitud tähtajal välja maksta õpperahaks või kaasavaraks kindlustussumma. Kindlustusmaksudeks vajalisi summasid on aga peaaegu igal vanemal võimalik pikema aja vältel üsna tähelepanematult kokku hoida. Peale selle rea lapse-

kindlustusviiside juures kindlustuse sõlmija — lapse vanema — enneaegse surma korral lõpeb kindlustusmaksude tasumine, kuid sellele vaatamata lapsele makstakse kindlustussumma välja kokkulepitud tähtajal. Selle läbi on lapse tulevik täiesti sõltumatu vanema eluea kestusest.

Laste sobivamaid kindlustusviise on: õpperaha- ja kasvatusrahakindlustus ehk n. n. laste hooldamise kindlustus, mille järgi kindlustussumma makstakse lapsele välja kindlaksmääratud ajal, näiteks lapse 18. või 20. eluaastal, mistõttu laps võib muretult ette valmistada tulevasele elukutsele, ilma et aine- line kuigi tekitaks raskusi. Eriti tähtis on veel see asjaolu, et selle kindlustusviisi juures lapsevanema enneaegse surma korral lõpeb preemiamaksimine, kuid kindlustussumma makstakse lapsele sellele vaatamata kokkulepitud tähtajal. Seetõttu on lapse tulevik kindlustatud igal juhul. See kindlustusviis on sobiv niihästi poeg- kui ka tütarlastele. Tuleb lisada juurde, et see, siinkohal põhimõttelisel kujul esitatud kindlustusviis,

omab mitu variatsiooni, iga neist ühel ehk teisel kujul sobiv kindlustusvõtjale.

On veel muidki kindlustusviise, mis kindlustavad lapse tulevikku, kuid parimaiks lapsekindlustusviisideks tuleb lugeda just hooldamis-, õpperaha- ja kaasavarakindlustust — ja eriti preemiatasumise lõppemise tõttu vanema surmaga.

Lõpuks tähendame, et kuigi teatud juhtumel mõne lapsevanemale ka praegu tekitaks teatavaid raskusi kindlustuspreemiate kogumine, siis on need raskused hea tahtmise juures ikkagi ületatavad. Sest preemiad on mõeldud, nende kogumine jaguneb pikemale ajale ja pealegi alanevad preemiad kindlustuse kestusel kindlustusseltsi poolt makstavate kasuosade võrra.

„Õpilaslehte“ lugejad! Paluge oma vanemaid, et nad lähemalt tutvuksid meie kindlustusseltsides tarvitusel olevate lapsekindlustusviisidega ja selle kindlustuse Teie kasuks sõlmiks. Sest hea lapsekindlustus tagab teile igal juhul muretu edasiõppimise võimaluse ja viib teid läenedale teie tuleviku kavatsuste teostamisele.

Jüri Lossmann jutustab:

Kuidas ja miks sai Jürist suurjooksja?

Paljud noorematest võib-olla ei tea enam, kes see Jüri Lossmann õieti on. Suurem osa aga tunneb teda kindlasti ja on vähemalt kuulnud Jüri võitudest ja tegudest. Jüri, nii kutsuvad teda kõik, on praegu juba 43-aastane mees ja tegevspordimisest loobunud, kuid on suur noorte sõber ja jälgib alati hinge kinni pidades iga sportlase, eriti aga noorte saavutusi.

Jüri oli oma parimas vormis vast 1920. aastal, mil ta Antwerpeni olümpiaadil tuli, võib-olla eksituse tõttu, Soome jooksukuninga Hannes Kolehmaise järel maratonis teiseks. Hiljem võitis ta vaheolümpiaadil 1922. aastal Göteborgis jällegi maratonijooksu. Peale selle on ta saavutanud terve rea võite igas ilmakaares ja viimane jooks oli tal Ameerikas — ülemandrijooks, mille ta halbade

jooksutingimuste peale vaatamata lõpetas hea eduga.

Igauks võib-olla ei tea, kui pikk on maratonijooks. Nimelt 42.195 meetrit. Sellist pikka maad on Jüri mitmedkümnend korrad maha jooksnud ja tema parim aeg, mis ühtlasi Eesti rekord ja maailma parimaid aegu, on maratonis 2 tundi 32 minutit. Kuni tänaseni on jooksnud sellest ajast paremini ainult 12 jooksjat.

Paljude võitude tõttu omas Jüri omal ajal suurimaid ja väärtuslikumaid auhinnakogusid Eestis. Nüüd tal aga enam neid pole, sest kõik on ta uuesti välja pannud Eesti poiste linnadevahelisteks ja muiks suurimaiks võistlusiks. Ise ta enam ei võistle, kuid suusatamist harrastab ta endise suure südidusega ja kuulub kindlasti ka sel alal Eesti parimate ritta.

Kuna Jüri on esimesi ja kuulsaimaid Eesti jooksjaid, siis pöördu sin „Õpilaslehe“ nimel tema poole, et kuulata, mis õhutas teda üldse jooksma. Hulkudes mõttega ringi, kuskohast teda kätte võiks saada, tuli õnn appi. Silman tänaval keskmise kasvuga, tõmmu näoga meest kiirelt rahva hulgas kuhugi tõttavat. Tunnen silmapilkselt selles Jüri Lossmani. Astun kiirelt juurde ja seletan talle oma „sõjanõu“ ära. Küsin veel ennem, et kas Jüri on kuulnud midagi „Õpilaslehest“? Selgub, et ta on juba ammu tuttav „Õpilaslehega“ ja nii sobibki viimaks jutt:

„Ah teie küsite mult“, kõneleb maratoni-Jüri, „miks ma jooksma hakkasin? Küsimus tuleb nagu veidi liiga järsku, võib-olla suudan aga siiski üldjoontes vastata.“

Lugu oli nimelt nii, et sündisin 43 aasta eest Tallinnas ja kasvasin ka siin üles. Olin noore poisina väga vallatu ja elava iseloomuga jõmpsikas. Sellepärast polnud ka puudu kunagi energiast ja

dude pildistamiseks. Kuna ta oli võimetu end ise kaitsma, palus ta tavaliselt arsti ja Hatakot end saatma. Hatako oli peensusteni jõudnud taibata selle omapärase jahi olemuse, mille peaesmärgiks oli vaid metsloomade pildistamine.

Teenritega ei saanud Hatako siiski kunagi sõbrustada. Nemad olid teistest suguharudest ja vaatasid viltu temale, Salim aga otse vihkas teda. Igalpool, kus selleks avanes veidigi juhust, püüdis ta Hatakole teha halba: rikkus ta toitu, varastas temalt nuuskutubakat või löikas tal puruks tallad sandalite all. Seda kõike tegi aga Salim niivõrd ettevaatlikult, et keegi teda ei saanud tabada kuriteo kohalt.

Õhtuti istus Hatako lõkke ääres oma vaenlase vastas vaevu taltsutades viha. Metslaste mõistete järele ei võinud ta teda pidada isegi oma vaenlaseks. Kui aga kõrd hommikul Hatako leidis oma armsama noa katkimurtud käepidemega, haaras ta pikemalt mõtlemata kaika ja tormas Salimi kallale. Ridder ja paar teenrit said nad lahutada. Siis läks ta Vermonti juurde.

„Buana“, ütles ta kähiseval häälel, „ma pean kas maha lööma selle inimese või minema ära sinu juurest.“

„Ei. Sina jääd, ja tema läheb minema. Selle nädala lõpul saadan ma ta kirjakandjaga minema Vugasse“, ütles Vermont. „Ja see võta oma noa asemele.“ Ta andis Hatakole oma inglise terasest jahinoa.

Rõõmsalt võttis Hatako vastu selle kingituse ja istudes siinsamas maha hakkas ta selle külge

Ridder heitis umbuskliku pilgu kahtlasele kaljulõhele.

„Lõks, täiesti lõks. Kui õnn teile ei naerata, tõmbab simba teid sealt välja otsekuu heeringa pütist.“

Vermont vaatas etteheitvalt temale otsa. Arst punastas.

„Muidugi, kuni ma elus olen, ei saa ta seda teha, sest ma lasen, kui ta teie kallale peaks kippuma.“

Need sõnad lausunud läks ta allapoole ja heitis kõhuli kaljunurgale, püssi juhtides otsekohe koopasuule.

Vermont seadis aparaadi kohale, juhtis objektiivi ja najatus rahulikult kaljuseinale oodates parajat pilku pildistamiseks. Hatako kükitas ta taga, käed rinnal risti.

Kõik jäi vaikseks. Vaid vikerkaarevärvilised kärbsed tiirlesid inimeste peade kohal ja sisalikud väljahtasid kividelt; ülevalt kõrgusest kostis mäekotka kisa.

Äkki võpahtus Vermont, ta käsi liikus, kuid silmapilkselt tardus ta jälle kivikujuks. Hatako sirutas pea ette.

Nende vastas, mitte enam kui samm viis ilmus nähtavale vägev lõvi tumepuuni lakaga. Ta ligines hääletult silmi päikeses pilutades, haigutas sügavalt paljastades kahte nõelteravate hammaste rida, tegi laisalt veel mõned sammud ja põõnas siis maha kivile, pannes pea ettesirutatud käppadele.

Pingul nagu vibu, silmi pööramata lõvilt, seisis Vermont aparaadi juures, ühe käega pigistades palli ja teise hoides püssi. Mäugumine

seada jäi sagedasti üle. Sportimise ma üldse midagi ei teadnud, kuid nagu instinktiivselt juba lasteaias käies sörkis tihhti hommikul ja õhtul selle tee maha. Sageli kõrvuti toleaege trammiga, nimelt konkaga. Peale selle vabal ajal jooksi linna ääres mööda heinamaid ja sageli ajasime üksteist taga kuuri- ja majakatusel. Alati olin ma väljas värske õhu käes, kuna tuba ei meeldinud mulle põrmugi.

Veidi vanemaks saades läks moodi laptuumäng. Nii mängisime suvel hommikust õhtuni heinamaal laptuud.

Selliselt läksid aastad. Alati üks suur askeldamine ja ümberjooksmine. Siis tuli aga murrang. Järsku tuli kustki jalgpall ja kohe hakkasime seda harrastama. Tol ajal oli ainukeseks mängukohaks Lasnamägi. Seal me siis löime jälle suure innuga jalgpalli. Jalgpall aga ei suutnud üksi kõike energiat alla neelata ja nii läks varsti moodi, et iga kord peale jalgpallitree-

ningut Lasnamäel veel all Kadrioru ringteel kuni 20 ringi maha joosti. Kuna üks ring on 1½ km., siis tihhti 30 km. veel peale jalgpallimängu. Ega siin polnud kiirus tähtis, mina vaatasin ainult seda, et terve maa ilma katkestamata läbi jooksin. Polnud veel aga kaugeleki siis mõttes jooksmata hakata.

Ühel päeval, kui me jällegi hulgaga poistega linnaümbruses hulkasime ja jalgpalli löime, juhtusime kogemata kitsarööpalise jaama juurde. Parajasti hakkas rong sealt välja sõitma. Ma ütlesin poistele, et jooksen rongiga võidu Sakku. Poisid alul naersid, kuid võtsid mult siiski riided ja läksid nendega kiirelt rongi peale. Mina aga panin jooksmata. Kuna tundsin enne teed, siis jooksin läbi metsa mööda jalgteid ja sellepärast polnud ka võimalust rongi näha. Nii moodi joostes jõudsiingi Saku Tammemäele, kus teistega pidin kohtama. Enese ja teiste üllatuseks tuli mul siin teisi veidi oodata, kuni nad rongiga kohale jõud-

sid. See oli siis mu esimene „võistlus“ ja seegi „raudruunaga“. Sellest peale hakkasin ka veidi jooksmise peale mõtlema. Noh näete, kui lihtne kõik see oli. Loodan, et sellest jätkub, teinekord ehk pike-malt“, lõpetab Jüri jutustamise. Olime ligi 15 minutit kõndinud ja nüüd pidi Jüri kuhugi sisse minema. Täna teda „Õpilaslõhe“ lugejate nimel ja ütlen, et küll nii mõnigi noor kooliõpilane Jüri enesele eeskujuks võtab.

kostis äkki koopast ja sealt hüppas välja kaks väikest kollakat lõvipoega, kes hüpatas ja hammustades hakkasid mängima. Nende järel ilmus koopasuule veel tume vari ja välja tuli suur emalõvi kolmanda pojaga. Ta peatus koopasuule juures ja vaatas ähvardavalt inimestele.

„Tähelepanu“, sosistas Vermont.

Jahiliste südamed löid kõvasti ja nende pilgud kiindusid emalõvi silmadesse. Loom seadis end hüppevalmis. Samal hetkel vajutas Vermonti käsi palli ülesvõtteks. Metsiku mõirgega lendas suur, kollane keha kaljulõhesse, kus seisis Vermont. Kuuldus puruneva statiivi praksumist ja emalõvi surus Vermonti ja Hatako vastu kaljut. Samal hetkel kuuldus püssipauk. Hiiglalooma küüned lõikusid Vermonti õlga.

„Ha... Hatako!“ jõudis ta veel koriseda oiates piinavas valus.

Meeleheitliku julgusega roomas Hatako Vermonti jalgade vahele ja lõi mõne korra noaga loomale kõhtu.

Pööraselt röögatades valu pärast langes emalõvi tagasi ja püüdis keelega lakkuda varestnõretavaid haavu. Vermont kasutas seda silmapilku, sihtis ja laskis otse loomale kõrva. Raske keha pöördus ja kukkus kogu oma raskusega tema ja Hatako otsa. Nüüd jõudis jookstes kohale Ridder, kes vedas Vermonti välja tapetud emalõvi keha alt. Hatako hüppas jalule ilma välispoolse abita ja ruttas koopa juurde. Seal aga oli kõik juba lõpetatud. Hiiglane lövi lamas oma asula ees kividel surnult. Esimese pauguga oli Ridder purustanud ta pea. Tema kõrval püüdis Ridderi väike poiss siduda lõvi-

poegi, kes metsikult kriimustasid ja hammustasid. Hatako tõmbas oma puusade ümbert nahkvöö ja sidus sellega saagiks langenud noorte kiskjate käpad kinni.

Kukkudes oli emalõvi kogu oma hiiglakeha raskusega langenud oma kolmanda poja peale ja sellel murdnud selgroo. Hatako lõpetas kaika-hoobiga väikese lõvi piina.

Arst puhastas hoolsalt ja sidus kinni Vermonti haava. See osutus väga sügavaks. Kütid kogusid ta ümber.

„Tema oli see, kes lõvi lõi noaga, ilma temata ma oleks nüüd juba teises maailmas“, ütles Vermont ja surus Hatako kätt.

Õhtuks jõudsid jahilised tagasi laagrisse. Plaadid olid õnneks jäänud terveks, ainult kaamera oli kergelt vigastatud. Ülesvõtte oli haruldastel õnnestunud. Esiplaanil hüppav emalõvi, tema taga aga paistis isalõvi hiiglaopea, mis vaatas otsekohe aparati. Kogu päeva käis pilt laagris käest kätte. Ammuli sui ja püüdis silmi vahtisid pärismaalased ülesvõttele, vedasid sõrmi mööda läikivat paberit ja naersid valjusti heameele pärast harutades hädaohtliku seikluse üksikasju.

Kuues peatükk.

Kära, mis paratamatult saadab laagrielu, peletas loomad kaugele eemale. Vermonti haav paranes väga pikaldaselt. Ta ei saanud enam liigutada kätt ja ta otsustas oma telgi ja mõne teenijaga asuda väikese soolajärve kaldale paari päeva teekonna kaugusel pealaagrist. Seal võis ta igapäev ette võtta retki ümbruskonna soolin-

Noorte isetegevuse veerg

Idealistliku maailmavaate poole.

Hiljuti koostati haridus-sotsiaalministeeriumis õpilasorganisatsioonide korraldus; see sisaldab uusi juhendeid ja põhimõtteid meie organisatsioonide asutamise, tegevuse ja järevalve kohta, samuti ka juhtnõore ringide asutamiseks algkoolide juurde. Nim. korraldus on nüüd ka kinnitatud ministri poolt. Korralduses kinnitatakse, et selliste organisatsioonide otseseks eesmärgiks on arendada õpilastes algatusvõimet ja idealistlikku maailmavaadet, kasvatada kohusetunnet iseenda, ühiskonna ja isamaa vastu, mõjutada õpilaste moraalse ja intellektuaalse taseme tõstmist, nii vaimlise kui ka füüsilise arenemise soodsamate tingimuste soetamist.

Organisatsioonides on ette nähtud eeskätt kirjanduse, laulu, muusika, spordi, karskuse, näitekunsti, kasvatuse ja ühistegevuse arendamine.

Edasi näeb korraldus ette, et peale õpilasingide võib algkoolide juures asutada noorteringe, mille liikmeiks võivad olla koolikohustuse täitnud noored kaheksateistkümneaastaseks saamiseni, kuna aga kesk-, kutse- ja täienduskoolide õpilased võivad asutada organisatsioone mitte üksnes kooli juurde, vaid koguni maa- ja linnakoolivalitsuse piirkonnas.

Igasugustel sellesuunalistel ringidel ja ühingutel peab olema vanem, kelle peamiseks ülesandeks valvata, et organisatsioon üleseatud eesmärkide taotlemisel ei satuks kõrvalteele. Vanem peab aru andma registreerivale asutisele hooldatava organisatsiooni tegevusest vähemalt kord õppeaastas. Vanema määrab ringile õppenõukogu ja ühingu kohalik maa- või linnavalitsus.

Ringivanem määratakse oma kooli õppejõudude hulgast, kuna aga ühingu vanem õppejõudude või kasvatustöö järelevalvet teostavate isikute poolt.

Alaealised õpilased, kes asuvad väljaspool ringe ja ühingu, võivad õppenõukogu nõusolekul osa võtta mitte rohkem kui ühest organisatsioonist, mille registreeritud põhikirjas on ette nähtud alaealiste osavõtmine, välja arvatud osa võtmine poliitilisi sihte taotlevatest organisatsioonidest, millistest osavõtmine on keelatud.

Täisealised õpilased võivad õppenõukogu teadmisel osa võtta küll kõigist seaduslikult registreeritud organisatsioonides, kuid õppenõukogu võib keelata õpilastel neist osavõtmise, kui seda põhjustavad pedagoogilised motiivid.

Mis puutub õpilaspidude, laagrite ja teiste koosolekute korraldamise, millest võtavad osa mitme kooli õpilased, siis on tarvis maa- ja linnakoolivalitsuse luba õpilaste osavõtmise mainitud pidudest, laagrist või teistest koosolekuist sünnib õppenõukogu loal.

Noorte loomine.

Sügispäev Narvas.

Puhus põhjatuul pilvi, taeva sinine katus
 uppus piiskade külvi,
 pilvevaibaga kattus.
 Helendav päikesesilm hajus
 voolavas sajus.

Lained visklesid vahul
 pikki paekivist kallast,
 millel tummana vahil
 möödunud aegade vallast
 tänini püsinud tornid —
 sünged ja mornid.

Sulas silmapiir uttu,
 tänavatel ja teedel
 oli rahutut nuttu
 vabanend vihmaveedel.
 Jökke tõttasid sajad
 väikesed ojad.

Aga öö tulles lakkas
 linna kastmast sadu.
 Tasa paitama hakkas
 tuulehiil läikivaid radu.
 Vihmast värskunud ööd
 täitsid tähekeed.

O. R.

Kuidas vanasti elati.

Vaikne rahu lehvib laupäeva õhtul üle koduõue, üle talu. Rehi sai maha ja taluinimesed — noored ja vanad — puhastavad oma riideid tolmust ja mustusest, mis töö ajal sinna kogunenud. On saunas käidud, asutakse lauda. Peale sööki minnakse lakka magama, ja et on videvik, siis puhutakse omavahel juttu. Vanaisa jutustab:

„Praegu sööme leiba, mida mina oma lapsepõlves vaevalt jõulupühade aeg süüa sain. Siis tuli maksta nii viljaga kui ka teopäevadega nii mõisale kui ka

N. n. ülevalvet õpilaste ja noorte organisatsioonide üle teostavad ringides — õppenõukogu, koolijuhataja, vastav koolinõunik ja teised õppe- ning kasvatustöö ülevalve seaduses ettenähtud isikud; ühingutes — vastavad koolinõunikud, haridusnõunikud ning teised.

Nii noorte- kui ka õpilasorganisatsioonide likvideerimist võivad teostada: ringi suhtes — õppenõukogu ja ülevalve korras vastav koolivalitsus vastava koolinõuniku ettepanekul ning hasomini koolivalitsus haridusnõuniku ettepanekul; ühingute suhtes: vastav koolivalitsus ja ülevalve korras hasomini koolivalitsus.

kirikule rasket renti, ja oma leivajahule pandi haganaid hulka. Mis jahu ka see oli, praeguse aja jahu kõrval päris päris rämps. Haganad tegid leiva kergeteks, nii et see kergesti võis põlema hakata. Leib oli just kui puru, aga õnn oli kui sedagi süüa said. Minu isa oli oma lapsepõlves veel karu kintsugi süüa saanud, see olnud aga vahva süüa. Öit-sil olles olid nad lugusid üksteisele rääkinud, nii et kas või juuksekarvad tõusevad peas püsti.“

„Ah, mis sa sellest räägid, või need poisipurlakad sellest aru saavad“, ütles isa. „Kui ma kooli läksin, anti kaasa kaks leiba, kahenaelane pütt võid, kuus naela silku ja rubla raha, see varustus oli neljaks nädalaks. Mis nüüd viga internaadi õpilastel, kooliteenija keedab sooja sööki, hommikul on vahest niisugune soe vesi käepärast, et kas või karga rõõmu pärast. Siis aga pesid silmi veega, millel ujusid jäätükid nagu lüged. Ja söök, seda ei maksa rääkidagi. Nosisin omaette silku-leiba ja vahest ka külmi kartuleid. Et häbi oli teiste ees silku-leiba süüa, siis pugessin põnnigule. Tunnid algasid kell 8. Vahest pühapäeva hommikul tegime kooki, see oli 2 toobist piimast ja 2 naelast jahust, mida segasime ja pannil küpsetasime. Kui oli neli nädalat koolis oldud, hakkasime laupäeval koju tulema. Minuga oli veel neli poissi. Kui oli veel natuke leiba, siis sõin selle juba hommikul. Nii algasin 40-km. teekonda, kõht tühi. Kui koju jõudsin, olin nii kui läbi peksetud, väsinud, nälgjane, ei jõudnud jalga jala ette tõsta...“

Suvel olin mõisas tööl, sain 30 kopikat päevas. Sõnnikuveol ajasin hobuseid, olin 12-aastane. Laudas pidin aitamata sõnnikut peale tõsta. Noh, mis see 12-aastane poiss tõstab! Väljale jõudes hüüti: „Poiss, tõmba külglaud maha!“ Teistele tegi see nalja, aga mulle mitte, sest kahehobuse vankril polnud see naijaasi, kas või nuta. Jah, poiss, nii olid ajad“, ütles isa lõpetades juttu. „Nüüd on aeg magama jääda!“

Varsti olimegi kõik sügavas unes.

Rudolf Silmann,
 Hageri algk. õpilane.

Kirjanduslik ülesanne.

Auhinnaline.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30						
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49
50	51	52	53	54	55	56	57	58										
59	60																	

Võti:

- m ä n d m e t s
- 48 55 62 36 50 49 45 17 — eesti kirjanikke.
 - 22 30 24 29 5 15 — parima stiiliga kirjanik Eestis.
 - 31 60 7 36 35 11 54 — ärkamisaja luuletajaid.
 - 12 32 46 38 — „Leili“ autor.
 - 11 10 14 26 — „Varju“ autor.
 - 13 29 16 12 54 61 21 52 3 5 59 6 19 — „Ennosaare Ain'i“ autor (eesnimi ja nimi).
 - 53 41 38 44 36 23 59 11 8 31 15 42 28 57 — Jules Verne'i teos.
 - 1 56 43 62 35 50 54 41 — IV osa maakondi kirjeldavast koguteostest „Eesti“.
 - 34 25 49 59 30 12 37 51 33 23 4 39 2 18 58 40 35 15 — raamat populaarteaduslikust see „Elav Teadus“.
 - 47 41 9 20 63 5 27 — „Tüürimees Tubli“ autor.

„Võti“ õieti lahendatud, saame ülesandesse vastavate numbrite asemele vastavad tähed asetades tuntud katke „Kalevipojast“.

Koolid ja
koolikooperatiivid!

Pühadeks

vajalikke toitaineid tellige

ETK-st.

raskusi asjaolu, et meie ei tea lugejate soove. Selleks palume aga lahkesti meie lehe toimetusele saata igasuguseid sooviavaldusi, mida nad tahaksid näha „Õpilaselehes“ spordialal.

Teiseks on meil soov kõigile lugejatele spordialal nõu anda. Selleks palume esitada spordisse puutuvaid küsimusi „Õpilaselehe“ toimetusele.

Peale selle palume saata informatsiooni igalt poolt õpilaste spordisaavutustest ja tegevusest. Meie vastame hea meelega küsimustele ja avaldame tagajärgi lehe veergudel.

Keskkoolide käsipall on hoos.

Laupäeval ja pühapäeval peeti jällegi järjekordseid keskkoolide käsipalliesivõistluste mängu. Seekordne võistlusõhtu oli iseloomult juba päris tuline.

Õhtu avasid TKSÜ I ja TKSÜ II naiskonnad võrkpallis. Peab ütleva, et I naiskonnal ei puudu kuigi palju kaotusest. II naiskond oli energilisem ja teda saatis ka suurel määral õnn. I naiskonnas oli päris hea Parts ja Resev-Resel rahuldus, kuna Ots oli aga nõrk. Mäng lõppes 11:15; 15:9; 15:13 esimese naiskonna kasuks.

Meeste korvpallis löid palava mängu maha Realgümn. ja Vestholmi gümn. Siin oli Realgümn. ka palju visetes õnne ja iseäranis agar oli kiire äär Paalberg, kes üksi viskas 19 punkti. Vestholmi gümn. mängis küll innuga, kuid ei pääsenud kuidagi mõjule. Mäng lõppes realistide kasuks 44:22, poolaeg 18:7.

B klassi korvpallis tuli Prantsuse lütseum toime võiduga Gustav Adolfi gümn. üle 20:13, poolaeg 10:7. Prantsuse lütseumi võidupandiks oli kiire Hans Saarman.

„Micki“ ülesande lahendus ühes lahendajate ja võitjate nimedega peab täna ruumipuudusel kahjuks välja jääma ja ilmub järgmises numbris. Võidud on võitjatele välja saadetud.

Tegev- ja vastutav toimetaja
Helmi Jansen.

Väljaandja k.-ü. „Töökool“ Tallinn,

Teater

„Estonia“ teater teatab, et pühapäeval, 10. detsembril, kavatsesid laste jõulunäidendi „Meeliku jõulumatk'a“ esietendus lükatakse edasi 22. detsembrile s. a. Põhjuseks märgitakse külaskäiguetenduste rohkust eeloleval nädalal.

Ülaltäh. „Meeliku jõulumatk'a“ sisu kohta pikemalt järgmises numbris.

Draamastudio teater.

Saksa teatri ruumes.

Pühapäeval, 10. detsembril, algusega kell 3 (15) p. l. viimaseid kordi alandatud hindadega „V. L. Fauntleroy“. Pääsmed ühes riidehoiuga 10 sendist — 55 sendini.

Sport.

Spordihuvilised „õpilased“.

Kuna meie lehe lugejasperes palju leidub õpilasi, kes on väga huvitatud spordist, siis tahaksime ka neile oma lehe veergudel alati midagi pakkuda. Siin sünnitab

Nõudke kauplustest ja
koolikooperatiividest

Parimad tindid, joonistustushid
kleepimisliimid klaasides, tuubides
ja purkides nagu

Odorol ja Collapin

Koolikriit valge ja värviline.

A.-S. „ODOR“

NOOR

„ÕPILASLEHE“

LUGEJA!

Vaata järele, kas sinu sõbral on „Õpilasleht“ juba tellitud! Kui mitte, siis hoolitse selle eest, et tellimine täna veel ära saadetakst!

Kino „Central“

Tartus.

Pühapäeval 10. dets. 1933.

suur lasteetendus

Kassa avatud kella 10—12-ni.

Eeskava eriti valitud ja lõbus.

Pileti hinnad 10—25 senti.

Ühelgi õpilasel ei tohi puududa nägus pisiformaadis —

Kalender- märkmik

Sisuks:

Tabel-kalender, leheküljed tähtpäevade, nädalase töökava, võlgade ja võlgnikkude ülestähenduseks, möödud, oma varanduse seisu ülevaade, rahaüksusi ja märkmik (agenda) terveks aastaks. Meeldiv ese igasse kingituspakki.

Hind ainult — 25 senti.

Märkmiku hinna rahas või postmarkides ettesaatjalele kättesaatmine kuludeta.
„Postimehe“ raamatukauplus, Tartu, Suurturg 16.

Koolid ja koolikooperatiivid!

Lähinevate pühade puhul koolis korraldatavail jõulupuuõhtuil, pidudel ja koosviibimistel tarvitage ainult

Firma R. Scheibe

mineraalvete ja limonadi tehase saadusi:

Selters**Limonad****Sidronisooda****Kuremariin****Sekt ja igasugused mineraalveed**

Koolidele hinnaalandus

Tellimistega pöörduda tehasesse: **S. Tartu mnt. 14**

Telefon 304-93

Koolid ja koolikooperatiivid!

Jõulupuuõhtute korraldamisel koolides nõudke koolikooperatiivide kaudu

R. Klausson'i

**shokolaadi-, kompveki- ja biskviidi-
tehase saadusi**

Suur väljavalik igasuguseid, eriti jõuluks valmistatud kompvekke, präänikuid ja biskviite, lahtiselt kui ka kotikestes.

Tellimistega palutakse pöörduda: **Tallinnas**, otse vabrikusse, Jahu tän. nr. 5. **Teistes linnades** ja maal suurematesse ühistegelistes kui ka erakauplustesse.

„Estonia“ teater

Reedel, 22. detsembril 1933

ESIETENDUSEKS

„Meeliku jõulumatk“

Willem Sarapiku lastenäidend laulude ja tantsudega.

Algus kell 5 p. l.

Hinnad Kr. 1.— kuni 10 senti.

Vahetan välismaa postmarke samas väärtuses vanemate Eesti markide (ka Tartu ülik. ja laulupeo) vastu. Alla 25 margi ei vasta.

H. Jõelet. Lossi 32, Nõmme

DRAAMASTUDIO TEATER

Saksa teatri ruumes

Pühapäeval, 10. detsembril s. a.

LASTEETENDUS

8. ja viimaseid kordi alandatud hindadega

„VÄIKE LORD FAUNTLEROY“

Lastenäidend 7-es pildis tantsu, laulu ja muusikaga. Frances Burnett'i jutustuse järele dramatiseerinud

Andres Särev.

Algus kell 15 (3) p. l.

Pääsetähtede hinnad ühes riidehoiuga 10—55 sendini.

Kassa avatud k. 11—1 e. l. ja 5—8 õhtul.

Kinoteater „MODERN“

Suur Tartu mnt. 4. Tel. 304-68.

Pühapäeval, 10. detsembril s. a. kella 12—2 päeval

Suurejooneline

laste- ja kultuuretendus

Eeskavas:

- 1) Piki Atlandi ookeani ranniku. Huvitav vaatepilt.
- 2) Koduloomad. Kulturfilm.
- 3) Kolumbia jõel. Vaatepilt.
- 4) Naljapilt. Laste ja koerte osavõtul.
- 5) Põhja-Ameerika ilusamad kohad. Vaatepilt.
- 6) Taimede ja konna arenemine. Kulturfilm.
- 7) Naljapilt.
- 8) Metsa raiumine ja ümbertöötamine. Kulturfilm.
- 9) Üliõigus hellogrotesk.
- 10) Unistuste maailm. Ilusaim vaatepilt mägestikust.

Uudis! Etenduse ajal antakse kõigi filmide kohta mikrofoni kaudu selgust eesti keeles.

Algus täpselt kell 12 päeval.

Kassa avatud kl. 11 homm. Pääsmete hinnad 15—50 sendini.

Kino „Moderni“ juhatus teatab, et õpilastele on tehtud järgmised soodustused pääsemiseks lubatud õhtuseile etendusile järgnevalt: 2 õpilast pääseb etendusele ühe pääsmega: äripäeviti — 1. seansiks (kl. 1/25—1/26) pühapäeviti 1. „ (kl. 1/22—1/23).

„GLORIA PALACE“

Pühapäeval, 10. detsembril 1933 aastal algusega kell 12

kultuur- ja lasteetendus

mitmekesise ja huvitava sisuga. Eeskavas palju vaatamisväärsusi

„Gloria Palace“ teatab, et alates mõeld. kuust maksab õpilastele pääsmete müügi kohta uus korraldus, ja nimelt: õpilased saavad ka osavõtta ÕHTUSEIST ETENDUSIST HINNAALANDUSEGA Pörand ja rōdu 40 s. 1 koht 25 s.

Nõudke kõikjalt leibadest parimat

„Ceresi“

tervisleiba!

Saadaval kõigis paremates koloniaalkauplustes
Leivavabrik „Ceres“, Tartus

Koolid!

Pühade puhul korraldatavate jõulupuu-õhtute tarvidusteks tarvitage sisseostudel

A./s. Ginovker & Ko.

saadusi

Eriliselt soovitab vabrik: jõlukompvekke, shokolaadi, biskviiti ja muid maiustusi. Suuremate sisseostude puhul koolidele hinnaalandus.

Pöörduda tellimistega: TALLINAS: Vabrik ja ladu S. Tartu mnt. 23. TARTUS: Osakond Promenadi tn. 8. Teistes linnades — igas suuremas koloniaalaris.